

Sa ulaskom u EU osigurani iznos depozita – 100.000 evra

■ **Povećanje visine osiguranog iznosa u ovom trenutku ne bi imalo značajan efekat, s obzirom na to da je postojećim nivoom zaštićeno 99% deponenata fizičkih lica u bankama**

Piše: Emeritus prof. dr Hasan Hanić, predsednik Upravnog odbora Agencije za osiguranje depozita

Sistem osiguranja depozita građana u Srbiji uveden je još 1989. godine i jedan je od najstarijih sistema te vrste u Evropi. Kao koncept, sistem osiguranja depozita prvi put se pojavio u Sjedinjenim Američkim Državama tridesetih godina prošlog veka, kao reakcija države na panično masovno povlačenje depozita iz bankarskog sektora i stečaj oko 9.000 banaka tokom Velike ekonomske depresije.

Istorijski posmatrano, na uspostavljanje i razvoj sistema osiguranja depozita u velikoj meri uticale su finansijske i ekonomske krize, u kojima logično dolazi do izražaja značaj poverenja deponenata u finansijski sistem.

Agencija za osiguranje depozita, kao nezavisna institucija, osigurava depozite do 50.000 evra po banci. Osigurana su fizička lica, preduzetnici, kao i mikro, mala i srednja pravna lica. Sistemom osiguranja depozita obuhvaćene su sve banke koje posluju na teritoriji Republike Srbije.

Kako bi se sprečio odliv depozita u slučaju potresa na finansijskom tržištu ili kod pojedinačnih banaka, građani, koji ne moraju nužno biti „finansijski eksperti”, moraju biti upoznati s pravima koja im ovaj institucionalni sistem zaštite pruža. Pre svega, važno je da korisnici bankarskih usluga u Srbiji znaju da neće ostati bez svog novca

ako banka ode u stečaj. U slučaju stečaja ili likvidacije banke, u roku od samo sedam radnih dana bio bi im isplaćen uloženi novac do osiguranog iznosa od 50.000 evra.

Prilikom otvaranja računa, banke su dužne da deponente upoznaju sa njihovim pravima u slučaju da banka ode u stečaj. Time se ujedno doprinosi i rastu štednje sa svim pozitivnim posledicama koje štednja ima na ekonomski rast i rasvoj.

Značaj osiguranja depozita

Uspostavljen sistem osiguranja depozita i adekvatna informisanost bankarskih klijenata podstiče konkurentnost u bankarskom sistemu, s obzirom na to da je podjednak nivo zaštite depozita obezbeđen u svim poslovnim bankama. To znači da, uz adekvatnu i jaku superviziju bankarskog sektora od strane Narodne banke Srbije koja naš bankarski sistem i celokupni finansijski sistem čini stabilnim već dugi niz godina i uspostavljen efikasan sistem osiguranja depozita, svaki građanin može raspolagati svojim sredstvima i donositi racionalne investicione odluke iako nije profesionalni investitor znajući da je njegov novac siguran.

S druge strane, značaj sistema osiguranja depozita je veliki i kada se posmatra sa makroekonomskog stanovišta. Iako po

visini niski, pojedinačni ulogi građana u sumi čine najveći deo depozitne baze celokupnog bankarskog sektora i u velikoj meri utiču na njegovu likvidnost, koja je veoma značajna za stabilnost privrede u celini. Finansijski sistem Srbije izrazito je bankocentričan, a aktiva bankarskog sektora po visini dostiže oko 80% bruto domaćeg proizvoda. Pored toga, banke se u Srbiji u najvećoj meri oslanjaju na depozite kao stabilne domaće izvore finansiranja, što je posebno važno, jer se time smanjuje izloženost rizicima iz međunarodnog okruženja. Stoga je neophodno u što većoj meri osigurati stabilnost depozita čemu sistem osiguranja depozita posebno doprinosi.

Primena međunarodnih standarda i usklađenost s pravnim tekovinama EU

Da bi sistem osiguranja depozita bio savremen i efikasan, neophodno je da se kontinuirano usklađuje sa najboljom međunarodnom praksom i standardima u ovoj oblasti, pre svega sa Baznim principima delotvornih sistema osiguranja depozita Međunarodnog udruženja institucija osiguranja depozita (IADI) i evropskom Direktivom o osiguranju depozita.

Domaći sistem osiguranja depozita je u znatnoj meri usklađen sa odredbama evropske Direktive. Ulaskom Republike Srbije u Evropsku uniju, osigurani iznos biće definisan na nivou utvrđenom Direktivom i iznosiće 100.000 evra. Povećanje visine osiguranog iznosa u ovom trenutku ne bi imalo značajan efekat, s obzirom na to da je postojećim nivoom zaštićeno 99% deponenata fizičkih lica u bankama.

Evropska komisija je 2015. godine predložila formiranje jedinstvenog Evropskog sistema za osiguranje depozita (EDIS) koji bi ujedno predstavljao i treći stub bankarske unije (pored Jedinstvenog mehanizma supervizije i Jedinstvenog mehanizma za restrukturiranje banaka), čime bi ona de facto bila kompletirana. Ovaj sistem, međutim, još uvek nije u praksi operativan u okviru EU, ali se aktivno radi na stvaranju pretpostavki za njegovu implementaciju. ■

Međunarodna saradnja

Agencija za osiguranje depozita je članica Međunarodnog udruženja institucija osiguranja depozita (IADI), kao i Evropskog foruma institucija za osiguranje depozita (EFDI), čiji su ciljevi unapređenje sistema osiguranja depozita kroz podsticanje međunarodne saradnje, razmene iskustava i ekspertize između članova i aktivni je učesnik u njihovim aktivnostima. U maju mesecu ove godine delegacija Agencije za osiguranje depozita učestvovala je u radu godišnje Skupštini EFDI-ja i međunarodne konferencije koja je održana. Međunarodna konferencija bila je posvećena novim izazovima za finansijsku stabilnost, sa posebnim osvrtima na digitalizaciju bankarskih usluga, finansijske inovacije, klimatske promene, visokotehnološke rizike i zaštitu podataka.